

Ylva Stubbergaard

"Föreläsningar om en gränslös Öresundsregion"

ur

Fredrik Nilsson, Hanne Sanders & Ylva Stubbergaard (red.)
Öresundsgränser: Rörelser, möten och visioner i tid och rum
(2007)

Serie: Centrum för Danmarksstudier nr 14, ISSN: 1651-775X

Upplaga för elektronisk publicering 2021 för forsknings-, utbildnings-
och biblioteksverksamhet och ej för kommersiella ändamål.

Publicerad med tillstånd från Makadam förlag.

<https://doi.org/10.37852/oblu.126.c179>

Tryckt utgåva finns i bokhandeln:

ISBN 978-91-7061-035-6

Makadam förlag, Göteborg & Stockholm

www.makadambok.se

Edition to be published electronically 2021 for research, educational and
library needs and not for commercial purposes.

Published by permission from Makadam Publishers.

<https://doi.org/10.37852/oblu.126.c179>

A printed version is available through book stores:

ISBN 978-91-7061-035-6

Makadam Publishers, Göteborg & Stockholm, Sweden

www.makadambok.se

Denna Creative Common-licens betyder att du som använder verket måste erkänna
ovanstående som upphovspersoner; att spridning av texten är tillåten, men endast
i icke-kommersiella sammanhang; att verket inte får bearbetas.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.sv>

FÖRESTÄLLNINGAR OM EN GRÄNSLÖS ÖRESUNDSREGION

Ylva Stubbergaard

Det gränslösa Europa! Öresundsregionen som en europeisk mönsterregion!

Visioner av det här slaget bärs upp av EU-kommissionens regionalpolitiska satsningar och i Öresundskomiteens¹ arbete. Det är visioner om en minskad betydelse av statsgränser och ett gemensamt Europa där invånare har svag nationell identifikation – visioner som bryter mot den tidigare dominerande ideologin om nationalism. Visionerna om ett gränslöst Europa understöds ekonomiskt, med politiska åtgärder och gränsregionala relationer i mer eller mindre formella nätverk. I denna artikel studeras hur en gränsregion, Öresundsregionen, formas i relationen mellan rikspolitik och regional politik. Fokus läggs på skilda föreställningar om gränsregioner, med speciellt intresse för brytningar mellan den nationella politiken och den gränsregionala.

Artikeln delar upp problematiken i två delar. I den första delen diskuteras framför allt hur identifikationer till platser uttrycks i förslag som behandlar Öresundsregionen. Det är hur beslutsfattare på olika politiska nivåer relaterar sig till Öresundsregionen i termer av »vi« och »de andra« som undersöks.²

I den andra delen blir själva innehållet i visionerna föremål för gransk-

---

1. Denna stavning är resultatet av en svensk-dansk överenskommelse.

2. En viktig avgränsning i denna artikel är att det enbart är beslutsfattare i Sverige och deras föreställningar om den svensk/danska gränsen som diskuteras.

ning. Vad är det för typ av gränsregion som eftersträvas?³ Här lyfts skillnader mellan olika regionföreställningar fram och uttrönande av regiontyper – prefixen till regionerna – blir centralt. Avslutningsvis diskuteras relationen mellan olika platsidentifikationer och regiontyper.

Konkret spåras visioner om Öresundsregionen i riksdagsmotioner och i utskottsbehandlingar av motionerna, tillsammans med rapporter och överenskommelser som regeringen antagit. Kompletterat med intervjuer med lokalpolitiker i regionen ger detta en god bild av politiska föreställningar och visioner om en gränsregion.

Föreställningar, gränser och identifikationer

Identifikationer och gränser är begrepp som används på skilda sätt och med skilda konsekvenser för forskningen.⁴ Här används ett relationellt och processuellt kollektivt identitetsbegrepp med betydelsen att det är i relationer till andra som identiteter formas och används.⁵ En viktig utgångspunkt för detta sätt att analysera identiteter är att eftersom människor har mängder av relationer betraktas även identiteter som multipla och föränderliga; någon essentiell identitet är därför inte meningsfull att söka. Relationer är inte statiska – både plats och tid och andra människor förändrar våra relationer, och därmed våra identiteter.

Kollektiv identifikation är inte heller synonymt med relationer. Det handlar om att uppleva en tillhörighet eller en gemenskap i relation med andra. I denna studie är det politiseringen av platstillhörigheter som är väsentlig – med innebörden att tillhörighet är en fråga som förs upp på den politiska agendan och kopplas till konfliktlinjer och handlingsalternativ. I offentliga berättelser om gemensamt ursprung och gemensamma

---

3. Denna del av diskussionen kan ses som en fortsättning på en tidigare studie om Öresundsregionen. Intervjuer som använts för denna artikel genomfördes i det projektet under 1999–2002; se Patrik Hall, Kristian Sjövik & Ylva Stubbergaard, *Nätverk söker förankring. Öresundsregionen i ett demokratiperspektiv*, Lund 2005.

4. Se t.ex. en lättäm och inspirerande diskussion av Thomas Hylland Eriksen, *Rötter och fötter. Identitet i en föränderlig tid*, Nora 2004, samt en forskningsöversikt av Catarina Kinnvall, »Identitetsstudier – en översikt«, *Identitetsstudier i praktiken*, red. Bo Petersson & Alexa Robertsson, Malmö 2003.

5. Charles Tilly, *Stories, Identities and Political Change*, Oxford 2002; se även Harald Gustafssons och Andreas Olssons användande av identiteter i denna bok.

värderingar kan känslor av tillhörighet skapas och upprätthållas.⁶ Politiserade uttryck av tillhörighet i gränsregionala diskussioner är vad jag söker i denna artikel.

Anssi Paasi, professor i geografi, betonar att staters politik har en betydande roll för hur vi förhåller oss till platser och gränser, framför allt genom de betydelser som tillskrivs gränser. Berättelser om gränser är också berättelser om gemenskaper och därmed om vilka »vi« är i förhållande till »de andra«. Om vi utgår från att nationella gränser kan betraktas som territoriellt tillfälligt fixerade såväl som mentalt föreställda, blir det intressant att studera hur vi relaterar oss till dessa gränser utifrån skilda identitetsuppfattningar. I de senaste decenniernas identitetsforskning betonas att vårt förhållande av vi:et sker i relation till det som behandlas som icke-vi, de andra. Den mentala gränsen mellan vi och dem omformas med förändringen av relationer. Paasis synsätt på gränser är inspirerande i det att han understryker att

[t]he meanings of boundaries are thus underlined by the fact that identities are produced through these boundaries. They become part of collective identities, shared memories and the sense of continuity between generations. Identities are often represented in terms of a difference between Us and the Other rather than being something essentialist or intrinsic to a certain group of people. While identity is based on differentiation, this should not inevitably take the form of opposition, of drawing a hard boundary between us and them [...] It should now be evident that boundaries are not »constants« but mean different things for different actors and in different contexts.⁷

Sociala och politiska konsekvenser av territoriella gränser förändras enligt samma resonemang när vi får nya relationer till dem på andra sidan om den territoriella gränsen. Även om alla individer i någon mån har egna relationer till »de andra« och egna föreställningar om gränser, kan vi fånga en samhällelig eller politisk betydelse av gränser genom att granska dominerande föreställningar. I denna studie har offentliga berättelser och retorik fått utgöra analysmaterialet. Det är dessutom retorik och berättelse

6. Nira Yuval-Davis, *Gender and Nation*, London 1997.

7. Anssi Paasi, »Boundaries as Social Processes: Territoriality in the World of Flows«, *Boundaries, Territory and Postmodernity*, red. David Newman, London & Portland, OR 2002, s. 75.

telser som gör anspråk på att representera en större befolkningsgrupp, nämligen motioner från riksdagsledamöter som uttrycker föreställningar om gränsen till Danmark med åtföljande krav på politiska åtgärder.

Artikeln inleds med en presentation av övergripande visioner på olika politiska nivåer för att sedan följas av mer konkreta föreställningar som uttrycks i samband med åtgärdsförslag i riksdagsmotioner.

Visioner på Europeiska unionens nivå

De visioner som drev Europarådet och senare EU att stärka gränsregionala samarbeten, i betydelsen samarbeten mellan nationer inom gränsområden, sammanfattas av statsvetaren Birthe Holst Jørgensen i två punkter:⁸

1. Att radera gränser som barriärer skapade av krig, konflikt och nationalism.
2. Att överbrygga gränshinder mot det fria flödet av varor, tjänster, kapital och människor och därmed bidra till uppfyllandet av Romfördraget och Enhetsakten.

Strukturfonderna slogs samman och förändrades 1986 för att specifikt stödja regioner inom EU.⁹ Interreg som kommissionen skapade fyra år senare kom att bli ett av de viktigare medlen för att styra och stärka gränsregionalisering. År 1995 blev Sverige en av EU-medlemmarna och 1996 blev Öresundsregionen ett av EU:s gränsregionala samarbetsområden.

Liam O'Dowd, sociolog med intresse för demokratiska processer i europeiska gränsregioner, är en av dem som menar att det stora antalet gränsregioner inom EU, med ökande antal internationella och övernationella institutioner, har medfört att nationsgränser fått minskad betydelse. Inom EU är det främst lokala och icke-statliga organisationer i gränsområden som skapat mängder av olika gränsöverskridande samarbeten till-

---

8. Birthe Holst Jørgensen, *Building European Cross-border Co-operation Structures*, København 1998, s. 1.

9. Se beskrivningar av utvecklingen inom EU:s gränsregionala politik i Liam O'Dowd, »Transnational integration and cross-border regions in the European Union«, *Transnational Democracy*, red. James Anderson, London & New York 2002; Jørgensen; Anders Östhol, *Politisk integration och gränsöverskridande regionbildning i Europa*, Umeå 1996; *Globalization, Regionalization and Cross-border Regions*, red. Markus Perkmann & Ngai-Ling Sum, Basingstoke 2002.

sammans med nationella regeringar och EU-kommissionen. Relationerna mellan lokala och överstatliga enheter ses som en möjlig framtida utveckling av EU och som en utmaning mot nationers symboliska suveränitet.¹⁰

Andra forskare är betydligt mer tveksamma till en framväxande överstatlig gemenskap med en minskad betydelse för nationer. Statsvetaren Anders Hellström drar istället slutsatsen att medlemsländerna och EU ömsesidigt befäster en nationalstatslogik, och socialantropologen Andre Gingrich har i en studie av Jörg Haiders parti FPÖ i Österrike funnit att en neo-nationalistisk ideologi stärktes i samband med EU:s förhandlingar om medlemskap med Österrikes grannländer.¹¹

I denna artikel fokuseras riks-, regional- och lokalpolitiska nivåer i diskussionen om Öresundsregionen. Men eftersom EU:s politik har haft stor betydelse för den senare utvecklingen av Öresundsregionen exemplifieras Öresundskomiteens institutionella relation med Interregprogrammets organisering, innan jag går in på de nationella politiska nivåerna.

EU:s organisering av styrning för gränsregionala samarbeten utgör ett tydligt exempel på vad som kommit att betecknas som flernivåstyrning,¹² med krav på samarbete och arbetsdelning mellan flera administrativa nivåer: EU-kommissionen utarbetar riktlinjer för gemenskapsprogrammen tillsammans med de nationella regeringarna; regeringarna ansvarar för och garanterar medfinansiering av projekt inom de utarbetade programmen; gränsregionala organisationer koordinerar och konkretiserar programmen och har hand om det löpande verkställandet. I det fall jag här studerar är det Öresundskomiteen som har denna uppgift: en intresseorganisation, utan myndighetsstatus, sammansatt av de kommuner – representerade av kommunalpolitiker – vilka ingår i det geografiska område som officiellt benämns Öresundsregionen.¹³

Utöver ekonomiskt stöd till gränsregionala projekt inom Interreg

---

10. O'Dowd, s. 111, 123.

11. Anders Hellström, *Bringing Europe down to Earth*, Lund 2006; Andre Gingrich, »Neonationalism and the reconfiguration of Europe«, *Social Anthropology*, 2006:14, s. 195–217.

12. Se Magnus Jerneck & Janerik Gidlund, *Komplex flernivådemokrati: regional lobbying i Bryssel*, Malmö 2001; Noralv Veggeland, *Den nye regionalisme: europeisk integrasjon og flernivåstyring*, Bergen 2000.

13. Region Skåne, Malmö stad, Helsingborgs stad, Lunds kommun, Landskrona kommun, Köpenhamns kommun, Frederiksbergs kommun, Köpenhamns amt, Frederiksbergs amt, Roskilde amt, Storströms amt, Västsjällands amt och Bornholms amt.

finns givetvis mängder av andra formella och informella relationer till EU:s institutioner.

Visioner på rikspolitisk nivå

Den danska och svenska regeringens rapport *Öresund – en region blir till*,¹⁴ även kallad Barriärreporten, presenterades 1999, året före Öresundsbronns öppnande. Rapporten syftade till att identifiera hinder för integration i form av lagstiftning och institutioner, söka lösningar på problemen och finna nya möjligheter till ökad integration.

Den övergripande visionen anges vara en »dynamisk utveckling byggd på framtidstro, nya företag och nya jobb, gemensamma marknader för varor, tjänster och samhällsservice, flödande utbud av kultur och fritidsaktiviteter och nära mellanfolkliga förbindelser«.¹⁵

I regeringarnas rapport används uttrycket »sammansmältning«. Det är alltså fråga om en idé om mycket långtgående samarbete och integration: »Öresundsregionen är unik. Endast på ett fåtal andra platser i världen pågår på samma sätt sammansmältning av delar av nationalstater till en gränsöverskridande region.«¹⁶ Regeringarna betonar vidare att de helhjärtat stöder regionaliseringen och att de vill lämna sitt bidrag till att visionen förverkligas.

De hinder som nämns är i stort sett desamma som många riksdagsledamöter vill åtgärda i motioner under åren 1999–2004. Det rör främst lagmässiga hinder inom skattepolitiken, socialförsäkringar, rutiner inom utbildningsinstitutioner och liknande, och förstas, infrastrukturen, däribland frågan om broavgifter. Det hänvisas även till ideologiska hinder för förändringar:

På flera områden styrs regelverkens utformning av övergripande politiska värderingar och övertväganden där rikspolitiska intressen är så starka, att utrymmet för särlösningar för delar av ett land eller en region är mycket begränsat, till och med i praktiken obefintligt.¹⁷

14. *Öresund – en region blir till. Regeringssamarbete för ökad integration*, Rapport utarbetad av den danska och svenska regeringen, Köbenhavn & Stockholm 1999.

15. *Ibid.*, s. 10.

16. *Ibid.*, s. 12.

17. *Ibid.*, s. 19.

Denna typ av nationella överväganden är intressanta för den fortsatta diskussionen om relationen mellan en statsrättslig gräns och gränsöverskridande samarbeten.¹⁸

Visioner på gränsregional nivå

Öresundskomiteen har skapats på gränsregional nivå för att arbeta med öresundsregionala frågor. Öresundskomiteen är en »politisk plattform för lokala och regionala myndigheter, som skall medverka till att säkra legitimitet och folklig förankring av integrationsprocessen i hela regionen«.¹⁹

Syftet med Öresundskomiteen anges vara

- [...] att stärka och synliggöra regionen såväl nationellt som internationellt för att därigenom skapa en grund för en ökad tillväxt i Öresundsregionen i ekonomiskt, kulturellt och socialt hänseende [...].
- Öresundskomiteen skall arbeta för en utveckling av hela Öresundsregionen till en funktionellt integrerad region. Öresundskomiteen skall löpande bedöma hur integrationen utvecklas samt ta initiativ till och framlägga förslag till hur den kan främjas.
- Öresundskomiteen skall medverka till att främja förståelsen för respektive sidors kulturella och sociala särprägel samt befrämja den gemensamma sociala och kulturella identiteten.
- Öresundskomiteen skall arbeta för att tillvarata gemensamma gränsregionala intressen i förhållande till statliga och internationella myndigheter.
- Öresundskomiteen skall bidra till att främja profilering av Öresundsregionen såväl nationellt som internationellt i syfte att utnyttja områdets samlade styrkepositioner i den internationella konkurrensen.²⁰

I Öresundskomiteens program inför perioden med strukturfonderna IIIA (2000–2006) uttrycks visionen med att »[...] Öresundsområdet skall utvecklas till en av Europas mest integrerade gränsregioner«.²¹

---

18. Brobeslutet togs 1991, men föregicks av många års diskussioner i riksdagen och förhandlingar mellan svenska och danska regeringar.

19. Stadgar för Öresundskomiteen, § 1.

20. *Ibid.*, § 2.

21. *Mötesplats Öresund*, København 2001.

Ett liknande optimistiskt synsätt på gränsområdet återfinns i motioner, exempelvis i ett yrkande om förändringar av skatteregler och socialförsäkringssystem som inleds: »Öresundsregionen [är ett] utmärkt exempel på den europeiska visionen om att människor fritt ska kunna röra sig över nationsgränser«.²²

I intervjuer med politiker som varit aktiva i öresundsregionalt arbete berättas att det i början av 1990-talet, efter brobeslutet, pågick diskussioner mellan ledande politiker i Malmö och Köpenhamn om ett starkare samarbete. När vi försökte spåra vilka som varit drivande bakom integreringen gavs skilda beskrivningar. Ett socialdemokratiskt kommunalråd menar att socialdemokrater med Allan Larsson i spetsen haft stor betydelse för processen. Allan Larsson, som då var tjänsteman i EU och tidigare socialdemokratisk minister, presenterade idén om en »Territorial Pact for Fighting Unemployment« vilken kom att bidra till en framtidsoptimism för Öresundsregionen som vid denna tid hade hög arbetslöshet. Vid Dublinmötet 1996 talade såväl Göran Persson som Poul Nyrup Rasmussen sig varma för gränsregionalt samarbete för att minska arbetslöshet.²³ Även lokala socialdemokratiska politiker som Ilmar Reepalu beskrivs som ledande i de begynnande integrationsplanerna. I Danmark lyfter Ilmar Reepalu å sin sida fram Uffe Ellemann Jensen som den drivande personen. Intervjupersoner från moderaterna ser dock detta som felaktig historieskrivning och menar istället att det var moderatpolitikern Joakim Ollén som tillsammans med Köpenhamns borgmästare Jens Kramer Michelsen var de drivande i starten.²⁴

Reepalu poängterar även att det är viktigt att ha en visionär person som visar på möjligheterna med integration.

[...] vi vill försöka skapa en Öresundsregion. Och det här är ju i den tidiga fasen utav skapandet av en region, och då handlar det om att få en vision om det, att få så många människor som möjligt att inse vilka möjligheter som skulle ligga i det [...]²⁵

22. Motion 2001/02:Sk327, Leif Jakobsson och Marie Granlund (s).

23. För en utförlig redovisning av hur skilda aktörer menar att det gränsregionala samarbetet initierades och drevs, se kap. 5 i Hall, Sjövik & Stubbergaard.

24. Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002; Henrik Hammar (m), regionråd och ledamot i ÖK, intervju 2002.

25. Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002.

Medvetenhet hos politiker om betydelsen av att formulera föreställningar i skapandet av en region är intressant och har undersökts av bland andra kulturgeografen Richard Ek, som granskat hur visioner om Öresundsregionen i medier och Öresundsorganisationer materialiseras.²⁶

Bildandet av Öresundskomiteen 1993 bidrog till att strukturera framtidsplanerna. Genom en samarbetsorganisation kunde man arbeta mer systematiskt med integrationsfrågorna och en av målsättningarna var att bli en Interreg-region. Med ekonomiska bidrag för olika samarbetsprojekt skulle sannolikheten för en genomförd integration öka betydligt. Interreg-medlen som Öresundsregionen fick del av från 1996 lyfts också fram som avgörande, utöver brobeslutet, för utvecklingen av Öresundsregionen. Med regeringarnas rapport *Öresund – en region blir till* bildades även en delegation med regeringsrepresentanter som fick i uppdrag att följa integrationen.

Gränsen som markering av platstillhörighet

Som vi såg ovan i regeringarnas rapport om Öresundsregionen delade man visionen om en väl integrerad region och menade sig vilja medverka till förverkligandet av en sådan. Delas denna ambition av riksdagens ledamöter i allmänhet? Utifrån ett nationellt perspektiv skulle man kunna förvänta sig motsättningar mellan insatser riktade mot en specifik transnationell region och generella nationella insatser. I regeringarnas »barriär»-rapport finns emellertid ingenting som visar på någon oro för en konkurrens mellan en stark gränsregion och en stark gemensam stat i den meningen att gränsområdet skulle kunna växa på bekostnad av tillväxten i landet som helhet. Däremot hänvisas till en administrativ uppdelning mellan riksfrågor och regionala frågor.

En kommunalpolitiker menar däremot att det finns en konkurrens mellan regionerna, och att i synnerhet Stockholmsregionen kan hotas av den framväxande Öresundsregionen:

[...] objektivt sett så är det ju klart att Stockholmsregionen är hotad av det. Ur nationell prestigesympunkt så är det här också, så länge som vi kan ha kvar de nationella ögonen, så är det så att nationens symbol är natio-

---

26. Richard Ek, *Öresundsregion – bli till! De geografiska visionernas diskursiva rytmer*, Lund 2003.

nalhuvudstaden [...] men om det skapas en region här där den danska huvudstadsregionen helt plötsligt får till sig 40–50% utav en svensk region att lägga samman med dem så blir de väsentligt större än Stockholmsregionen. Så om [...] man talar om regionernas Europa, så är Stockholmsregionen förstas förlorare i den här processen [...] om det hanteras rätt, innebär [det att] bruttonationalprodukten i Sverige kommer att växa [...] en del av de här skattepengarna [kommer] att landa i de svenska nationalräkenskaperna, det är det som är själva tänket från vår sida.²⁷

Huruvida det föreligger konkurrens mellan regionerna diskuteras i nästa avsnitt genom granskning av hur riksdagsledamöterna i sina motioner förhåller sig till Öresundsregionen.

Öresundsregionen i Sverige

Av speciellt intresse i denna artikel, med fokus på politiska konstruktioner av tillhörighet i relation till en statsgräns, är att riksdagsledamöterna bäddar in förhoppningarna om den gränsregionala tillväxten med hänvisningar till den nytta som nationen i sin helhet har. Ett exempel är när det hänvisas till att Öresundsregionen skulle minska kostnaderna för resten av Sverige:

Malmöns unika tillväxtmöjligheter måste tas till vara och förstärkas. För nationen som helhet har en positiv utveckling i Malmöregionen stor betydelse, ett nytt tillväxtcentrum betyder starkare bas för välfärdspolitiken och på lång sikt ett minskat behov av utjämningsresurser till försörjningen av många Malmöbor som idag står utanför arbetsmarknaden. Därför bör staten fortsatt aktivt medverka till strategiska satsningar, marknadsföring av regionen, lokalisering av utbildningar och forskningsresurser till Malmö och till att underlätta integrationen mellan Sverige och Danmark [...] En medveten politik, som lyfter Malmö och Öresundsregionen i internationella sammanhang som en av Sveriges viktigaste tillväxtregioner, förstärker möjligheterna och ger Malmöregionen möjlighet att bättre bidra till hela Sveriges tillväxt och välfärd.²⁸

Att Öresundsregionen är en nationell angelägenhet som bör få ekono-

27. Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002.

28. Motion 1999/2000:N38, Leif Jakobsson m.fl. (s).

miskt stöd är inte alla som motionerar i öresundsfrågor överens om. Det är i två återkommande krav på förändringar som ett särskilt missnöje med fördelningen av resurser till Öresundsregionen framkommer.

Det ena kravet handlar om att staten inte bör subventionera bron via Banverket. Genom denna subvention, menar motionärerna, överför staten brokostnaderna på hela befolkningen istället för användarna.²⁹ Ett citat ur en motion skriven av en riksdagsledamot från Örebro får illustrera den orättvisa som många menar har skapats:

Öresundsregionen har ett ur ekonomisk synvinkel högst gynnat läge [...] regionen är ur ett ekonomiskt och tillväxtbefrämjande perspektiv starkt gagnat [sic] av bron. Därför finns det starka skäl att se bron huvudsakligen som en regional transportled över sundet [...] Inkomsterna av bron skulle täcka såväl drifts- som räntekostnaderna [...] ekonomiska förhoppningarna [har inte] slagit in vilket har medfört en tvångsintagning av ekonomiska finansörer så som t ex landets samtliga länstrafikbolag [...] För länstrafikbolaget i t ex Örebro län landar denna broavgift på 3,2 miljoner kronor [...] Skattepengar som länsborna inte får någon utdelning av.³⁰

I tre motioner från 1999/2000, med sammanlagt 20 ledamöter från centerpartiet, kristdemokraterna och moderata samlingspartiet, uttrycks ett liknande missnöje med fördelningen av kostnaderna mellan regionerna, och endast en av undertecknarna är från Skåne.

Det andra återkommande kravet på förändrad resursfördelning gäller reglerna för beskattning av inkomst. Fram till 1997 beskattades pendlarna över gränsen i det land de var bosatta, men en ändring det året medförde att skatt på inkomst tas ut i det land där man arbetar. Under de fyra år som motionerna följts för denna artikel är en återgång till de tidigare reglerna ett av de mest frekventa kraven, och frågan ramas in av och länkas ofta till diskussioner om kostnadsskillnader och rättvisa mellan kommuner i Sverige. Både skånska ledamöter och ledamöter från andra valdistrikt yrkar på ändring av reglerna.³¹

En ledamot från Stockholm reagerar starkt mot att övriga svenska

---

29. Motioner 1999/2000:T17, 1999/2000:T19, 1999/2000:T16.

30. Motion 2000/01:T802, Sofia Jonsson (c).

31. Exempel på motioner: 1999/2000:N381; 1999/2000:Sk641; 1999/2000:Sk752; 1999/2000:Sk642.

kommuner ska vara med och betala för gränsgångaravtalet i Öresundsregionen:

[...] regeringen bör förhandla om gränsgångaravtalet – nu förlorar svenska kommuner intäkter men kostnader ökar. Detta kompenseras genom det kommunala inkomstskatteutjämningsystemet – kommunen får betala lägre avgift eller ta emot ett högre bidrag. Övriga kommuner i landet får då ett marginellt lägre bidrag eller får betala en marginellt högre avgift beroende hur de ligger i förhållande till riksgenomsnittet [...] Att övriga kommuner på detta sätt skall stå för de kostnader som de skånska kommunerna drabbas av genom ett dåligt svensk-danskt avtal är principiellt fel.³²

När de skånska riksdagsledamöterna kritiserar samma avtal är det främst orättvisor på lokal nivå som lyfts fram. De kommuner som pendlarna är bosatta i får stå för kommunal service medan skatteintäkterna går till Danmark som inte har kostnaderna. Eftersom det är fler arbetspendlare som är bosatta i Skåne och arbetar i Danmark menar man att de skånska kommunerna drabbas hårt av avtalet.³³

I en annan motion från Stockholm kritiseras Danmarks vägmoms; ledamöterna menar att Danmark utnyttjar gränsen och snedvrider konkurrensen i Europa genom att svenska bussar betalar moms i Danmark medan danska bussar inte beläggs med några extra avgifter.

Vi kan med dessa exempel se att ledamöterna är långt ifrån överens med regeringens uttalanden i »Barriärreporten«: att det ligger i Sveriges intresse att bidra till Öresundsregionen. Tvärtom tycks det i motionerna göras en åtskillnad mellan Sverige å ena sidan och Skåne/Öresundsregionen å den andra. Det bör dock tilläggas att engagemanget för Öresundsregionen överlag inte är starkt bland riksdagsledamöter.³⁴

Inom varje parti är det en grupp skånska ledamöter som återkommer med krav på åtgärder under åren 1999–2003. En stor del av kravens innehåll är dessutom likartat. Miljöpartiet och vänsterpartiet är minst aktiva

32. Motion 2000/01:Sk638, Inger Strömbom (kd). Gränsgångare är ett annat ord för arbetspendlare.

33. T.ex. motion 2000/01:Sk796, Anders Karlsson och Bengt Silfverstrand (s).

34. Se bilaga för motioner under de genomgångna åren uppdelat på ledamöternas partitillhörighet och valkrets. Endast ett urval av motionerna har använts i texten för att illustrera hur man argumenterat.

när det gäller att motionera om öresundsregionala frågor. I de få motioner som vänsterpartiet lämnar in har de undertecknande ledamöterna inte sin väljarbas enbart i Skåne.³⁵

Öresundsregionen i ett komplext flernivåsystem

I utskottens behandlingar av motionerna blir ledamöterna ständigt påminda om det komplexa flernivåsystem som Öresundsregionen ingår i och som de har att agera inom. Förutom att motionerna behandlas tillsammans med liknande frågor från övriga landet hänvisas till EU:s regelverk, till Nordiska rådets diskussioner om nordiskt samarbete och till nationell suveränitet.

Utbildningsutskottet föreslår t.ex. avslag på ett yrkande om fritt skolval i Öresundsregionen³⁶ med hänvisning både till Nordiska rådets riktlinjer i dessa frågor och till att man inte vill föregripa arbetet inom denna samarbetsorganisation.³⁷

När det gäller förhoppningar hos motionärerna att lyfta fram Öresundsregionen som unik, med specifika regleringar eller undantag i generella regelverk, blir svårigheterna tydliga. Öresundsregionala frågor behandlas oftast tillsammans med andra regionala frågor i Sverige. Näringsutskottet understryker att

[n]äringspolitikens uppgift är att skapa förutsättningar för ett väl fungerande näringsliv. Utskottet vill betona att statsmakterna måste ha en helhetssyn på den regionala utvecklingen [...] de statliga verken har och måste ha ett regionalpolitiskt ansvar. Utskottet vill vidare uttala sig för en ökad samordning av den nationella politiken för regional utjämning och tillväxt i den regionala näringspolitiken och EG:s regionalpolitik i Sverige.³⁸

Ett annat exempel där kontexten framhävs är i förslagen om att ändra

---

35. Se t.ex. motion 2001/02:Sk 367, där ledamöter från Malmö, Jönköping och Södermanland yrkar på förändring av skatteregler och minskad byråkrati för att möjliggöra ökad integration.

36. Motion 1999/2000:Ub273, Bertil Persson (m).

37. Betänkande 1999/2000 UbU15.

38. Utskottsbetänkande 1999/2000 NU14 i samband med förslag till avslag på motionerna N291, N339, N381; jfr 2000/01:NU2 där avslag på liknande yrkanden föreslås med hänvisning till den kommande regionalpolitiska propositionen under 2001.

skattereglerna så att pendlare betalar skatt där de är bosatta. Detta, menar skatteutskottet, är inte förenligt med internationell skatterätt:

Huvudprincipen om beskattning i arbetslandet är [...] förankrad i internationell skatterätt [...] även i överensstämmelse med principerna i EG:s regler om social trygghet [...] inom Europa finns många exempel på att principen om beskattning i hemvistlandet tillämpas i olika gränsregioner [...] avviker från huvudprincipen, skapar obalans mellan skatt och utbyte av de sociala trygghetssystemen.³⁹

Allmänt kan sägas att det sätt som motionerna ramar in på inte underlättar en sammanhållen diskussion om Öresundsregionen i denna komplexa beslutsstruktur. I utskottsbehandlingarna – med undantag för EU-nämnden och utrikesutskottet – fördelas och inordnas motionerna i ett system av sakfrågeområden som är uppbyggt utifrån nationella problem och förväntade åtgärder. Men de motioner som yrkar på beslut i öresundsregionala frågor behandlas efter vilket politikområde de berör, det vill säga tillsammans med subregionala och nationella motioner inom samma politikområde. Enskilda motioner splittras även upp och hänförs till olika utskott efter de olika yrkanden som görs. Detta kan illustreras med en motion bland många, motion 2002/03:T377 av folkpartiledamöter, där det övergripande förslaget till beslut lyder: »Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om hinder mot utveckling i Öresundsregionen«. De mer specifika åtgärdsförslagen rör skattefrågor, sociala frågor, utbildning och forskning, arbetsmarknad, näringsliv samt kollektivtrafik och behandlas även inom respektive utskott. Behandling och avvägningar görs tillsammans med och relaterat till motioner som visar på nationella problem. Konsekvensen blir att tydliga politiska diskussioner om öresundsregionaliseringen i sin helhet försvåras; dessutom inordnas problemen huvudsakligen i en nationell kontext.

»Vi« i Öresundsregionen och »de andra« i Sverige

I de få motioner som behandlar Öresundsregionen i ett kulturellt perspektiv dras en tydlig gräns mellan Skåne/Danmark och det övriga Sverige. »Vi« är den skånska gemenskapen med ett förflutet som tillhörande

---

39. 1999/2000SkU9.

Danmark, medan »de« är svenskarna som inte bara tvingade Skåne att höra till Sverige utan dessutom har berövat skåningarna deras historia. I exemplet nedan används uttryck som leder till associationer om en förtryckt minoritet:

Det finns en sak som Sverige som enda land i Europa klarat av, nämligen att få ett folk att helt ta över den segrande maktens historia. Det har gått ungefär 300 år sedan det svenska maktövertagandet, men fortfarande läses inte Skånelands historia i skåneländska skolor utan enbart den svenska varianten. Sverige ska till varje pris framstå som homogent. Försvenskningen av Skåneland beskrivs som ett av de grymmaste exemplen på imperialism i Europas historia. I skolorna framställs det snarare som om svenskarna gjorde de skåneländska invånarna en stor tjänst genom att »befria« dem från danskarna [...] Vi kan inte bara fortsätta att låta historieförfalskningen pågå. Våra förfäders kamp kan vi inte bara glömma bort, precis som vi inte bara kan låta Skånelands traditioner försvinna.⁴⁰

I litteratur om nationell identitet brukar utbildningens betydelse som förmedlare av gemensamma berättelser och föreställningar lyftas fram. Det är också flera projekt som finansieras via Interreg IIIA som har syftet att specifikt förmedla dansk/skånsk historia.⁴¹ En kommunalpolitiker i Kristianstad menar att kommunen vänder sig till skolorna för gemenskapsåtgärder i Öresundsregionen eftersom det är i skolan som intresset kan grundläggas.⁴² Regionrådet (fram till 2002) Rolf Tufvesson tycker att hela den politiska ovanifrånprocessen har varit fel redan från början; enligt honom skulle man istället ha börjat med att lyfta fram den gemensamma historien:

Vi läser ju inte vår gemensamma historia, varken i danska eller i skånska skolor. I Skåne läser vi den svenska historien och den svenska kungarna och den svenska storyn [...] Men man läser inte den gemensamma historien, jag menar vi skåningar har ju historiskt sett varit danskar under långre tid än vi varit svenskar. Och med det menar jag inte att ha aversion

---

40. Motion 1999/2000:Ub240, Gunnel Wallin (c).

41. Se Fredrik Perssons artikel i denna bok.

42. Bo Kristiansson (s), Kristianstad.

mot danskarna, utan att lyfta fram historien, lyfta fram traditionerna, identiteten kan vara ett sätt att väcka intresse för regionen [...]⁴³

Att Öresundsregionen inte är något nytt vill en ledamot i ÖK understryka; regionen har funnits under många hundra år med perioder av krig såväl som samarbete, och här finns familjeband och släktband. Vattnet har både delat och fört samman länderna. Det nya är att det är en medveten europeisk politik att skapa regioner inom EU.⁴⁴

En annan viktig arena för symbolförmedling är idrotten och den återopas i ett förslag om ett »binationellt olympiskt spel i Skania land dvs Danmarks västra ö Själland och Sveriges sydligaste region Skåne«. ⁴⁵ Denna internationellt viktiga nationssymbol är dock reglerad, och kulturutskottet kan i sitt betänkande hänvisa till Internationella olympiska kommitténs stadgar där det anges att sportaktiviteterna ska ske i en och samma stad.⁴⁶

Det är emellertid inte enbart i sådana här symboliskt laddade sammanhang som övriga Sverige skiljs ut från Skåne. I flera motioner märks en frustration över att det engagemang och intresse för Öresundsregionen som finns i Skåne begränsas av nationella regelverk och är beroende av handlingsvilja på rikspolitisk nivå. En kommunalpolitiker menar också att det är de nationella regelsystemen som är problematiska för integrationen och de nationella regeringarna som bär ansvaret för hindren.⁴⁷

Ett skånskt regionråd understryker att Öresundsregionen ligger i tiden med sina gränsöverskridande ambitioner:

Den som tror att nationalstaten är [...] hörnstenen i det här bygget, den kan kanske inbilla sig att det går att rita ett geografiskt område [...] Men jag menar när du sen märker att ur skånsk synvinkel är det viktigare med att vara harmoniserad och ha likartade spelregler med den danska sidan, betydligt viktigare än att ha samma regler med Norrland t.ex., då är detta en kollision med nationalstatsbegreppet.⁴⁸

43. Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg, intervju 2002.

44. Vilmer Andersen (v), ledamot ÖK och regionfullmäktige i Region Skåne, intervju 2001.

45. Motion 1999/2000:Kr511, Kenneth Lantz (kd).

46. Betänkande 1999/2000 KrU4.

47. Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002.

48. Henrik Hammar (m) regionråd och ledamot i ÖK, intervju 2002.

I samband med utredningen om försök med regionalt självstyre hävdas det i en motion att Skåne är unikt:

Skåne är en tydligt geografiskt avgränsad region med gemensamma värderingar och kultur. Skånes position i södra Östersjön och i Öresundsregionen ökar dessutom behovet av ett regionalt organ som kan föra Skånes talan angående exempelvis integration över sundet, infrastruktur, samarbeten och olika former av gränsproblematik. Till skillnad från landshövdingen företräder regionfullmäktige skåningarna mot omvärlden, exempelvis i kontakterna med länder i Skånes närområden såsom Danmark, Tyskland och Polen [...] Regionfullmäktige har inte länsstyrelsens eller landshövdingens dubbla lojaliteter gentemot dels staten dels regionen.⁴⁹

En annan motionär föreslår en öresundsregional beskattningsrätt för att utveckla integrationen, och även här motiveras det långtgående kravet på gränsregionalt samarbete med den naturliga gemenskapen och närheten inom Öresundsregionen. Avståndet till Stockholm markeras:

Stockholm kan till och med uppfattas som långt bort i vissa avseenden. Det finns emellertid områden där Stockholm förefaller väldigt nära. Det gäller beskattning och lagstiftning [...].⁵⁰

En skånsk och öresundsregional gemenskap har lyfts fram i motionerna som presenterats i detta avsnitt. Konkurrenten mellan regioner är tydlig, i synnerhet Stockholmsregionen i förhållande till Skåne. Staten betraktas som representant för Stockholmsregionen i några motioner, vilket understryker kravet på större regional frihet för Skåne. I så fall, menar motionärerna, skulle regelverket kunna anpassas till det område man här känner tillhörighet med, nämligen Öresundsregionen.

»Vi« öresundsbor i Europa

I flera motioner förhåller sig ledamöterna till Europa, och då ofta i positiva ordalag. Istället för att hänvisa till den nationella nyttan av Öresundsregionen orienterar man sig mot Europa och i en del fall till en europeisk gemenskap:

---

49. Motion 2002/03:K253, Peter Danielsson och Tobias Billström (m).

50. Motion 2002/03:Sk241, Kenneth Lantz (kd).

Tunnel finns med i planerna för Europabanan [...] en snabbjärnväg mellan Stockholm, Köpenhamn och Hamburg [...].⁵¹

Öresundsregionen framhålls som en europeisk mönsterregion för regionalt samarbete och gränsöverskridande utveckling [...].⁵²

I Öresundsregionen ser man fortsatt ökad integration mellan länderna som en förutsättning för regionens möjligheter att få del av den utveckling som också sker i andra regioner i Europa [...].⁵³

Det anas en framtidstro i denna orientering mot Europa. Bilden av Öresundsregionen som en av de starka europeiska regionerna, en region som konkurrerar inom Europa och inte enbart inom Sverige, är visionen. Ett krav som återkommer är att de svenska och danska luftfartsmyndigheterna ska samarbeta för att belastningen på flygplatserna i Sturup och Kastrup ska få en rimligare fördelning. I argumenteringen lyfts Arlanda fram som en regional flygplats för centrala och norra Sverige medan Kastrup är södra Sveriges regionala flygplats, och med samarbete skulle Sturup kunna bli den öresundsregionala förbindelsen mot t.ex. Baltikum, Ryssland, Ukraina.⁵⁴

Den ovan nämnde Rolf Tufvesson, regionråd till 2002 och kristdemokrat, ser Öresundsregionen som en tydlig del av utvecklingen mot regionernas Europa. Han benämner sig själv federalist, och anser att historien med konkurrerande nationalstater visar att det är positivt ur ett fredsperspektiv med regioner som skär över nationsgränserna. Tufvesson menar att det stora hindret för idéerna som lades fram i Barriärrapporten är att Göran Persson egentligen är en stark nationalstatsanhängare. På regional nivå är man överens men det är de nationella parlamenten och regeringarna som ska fatta besluten och därför händer ingenting.⁵⁵

---

51. Motion 1999/2000:T518, Annika Nilsson och Kent Härstedt (s).

52. Motion 1999/2000, Ewa Thalén Finné m.fl. (m).

53. Mot. 1999/2000Sk641, Anders Karlsson och Bengt Silfverstrand (s).

54. Motion 2002/03:T273, Ulf Nilsson m.fl. (fp).

55. Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg, intervju 2002.

Vilka är »vi« i Öresundsregionen?

Nationsgränser upprätthålls bland annat av betydelsen med ett formellt, statsrättsligt medborgarskap som reglerar rättigheter och skyldigheter mellan stat och medborgare. Det statsrättsligt institutionaliserade medborgarskapet formaliserar inkludering och exkludering i relation till statsgränser. Alla medborgare i något av EU:s medlemsländer är också EU-medborgare och omfattas därmed av den fria rörligheten. Före EU-medlemskapet fanns specialavtal mellan de nordiska länderna, så när det gäller rörligheten över gränsen har varken EU-medlemskapet, Öresundsvisionerna eller bron inneburit någon förändring för de nordiska medborgarna. Men EU-medlemskapet har utökat möjligheterna att korsa gränsen för medborgare i andra EU-länder.⁵⁶ Däremot har inga förbättringar skett för dem som inte har medborgarskap i något europeiskt land. Genom att den nationella gränsen mellan Danmark och Sverige kvarstår för dem som inte är EU-medborgare skapas också problem i många situationer. Företeelser som i andra sammanhang med stolthet visas fram som led i den europeiska regionaliseringen – Öresundsregionen som kunskapsregion med stort utbyte mellan internationella forskare; Öresundsregionen som biomedicinskt centrum med internationella investerare, lanserat under benämningen Medicon Valley – synliggör emellanåt statsgränsen i Sundet. Forskare som inte är EU-medborgare kan inte utan visum resa över bron; afrikanska studenter i Köpenhamn kan till exempel inte ta sig till Malmö för att konsumera på den gemensamma marknaden utan att först ha sökt visum. En person från Irak som har fått uppehållstillstånd i Sverige kan inte spontant åka över till Tivoli i Köpenhamn med sina vänner som är EU-medborgare. I denna typ av situationer har därmed gränsen en mycket tydlig statsrättslig betydelse. Några motioner tar upp denna exkludering som exempel på en av flera barriärer mot det gränsregionala samarbetet.⁵⁷ Ytterligare särbehandling gäller för tredjelandsmedborgare som har arbetstillstånd i Danmark men som flyttar till Sverige. Vid flytten kan de förlora det danska arbetstillståndet eftersom

---

56. Rörlighet över gränsen i praktiken och i ett historiskt perspektiv står i fokus för flera av artiklarna i denna bok.

57. Motion 2001/02:A390, Ewa Thalén Finné m.fl. (m), motion 2002/03:N236, Johan Linander och Sofia Larsen (c).

Danmark har begärt undantag i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för tredjelandsmedborgare.⁵⁸ I frågan om visumkrav handlar det om överenskommelser som gjorts i och med Schengensamarbetet.

Öresundsregionaliseringen betraktas alltså som ett led i en europeisering, och flera motionärer använder detta som ett argument för att man rikspolitiskt ska främja gränsområdet. Åtskillnaden mellan icke-europeiska och europeiska medborgare ses som ett hinder i regionaliseringsprocessen. Utöver regleringar av rörelsefrihet mellan länderna menar en socialdemokratisk kommunalpolitiker i Malmö även att Danmarks nuvarande flyktingpolitik är direkt kontraproduktiv för integrationen:

[...] när man talar om gränsöverskridande och vet att [...] människor ska liksom uppfatta att det här är en mötesplats [...] här gör man business med hela världen, men samtidigt talar man om att vissa inte får bo här och dom får inte gifta sig som dom vill, det är fruktansvärt inskränkt och negativt så och det skadar Öresundsregionen just nu att vi har den här flyktingdebatten.⁵⁹

Ovanstående visar att gränsen mellan Danmark och Sverige fortfarande har direkta konsekvenser för många personer. Den gemenskapskänsla som eftersträvas inom Öresundsregionen kringskärs fortfarande av staternas bevakande av gränsen. När det gäller icke-européer visar citatet ovan dessutom att en statsgräns sammanfaller med en mental gräns som markerar negativa föreställningar om »de andra».⁶⁰

I motioner och intervjuer betonas också att alla inom Öresundsområdet inte har lika stor glädje av gränsregionaliseringen.⁶¹ Det är framför allt riksdagsledamöter från Malmö och Helsingborg som i motioner hänvisar speciellt till dessa städers behov.

Malmö har haft speciella problem med stor arbetslöshet och segregation och därmed åtföljande behov av utjämningsstöd och extra resurser såsom storstadssatsningen. Med en aktiv politik som gynnar integratio-

58. Utskottsbetänkande 2001/02 SfUo8.

59. Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002.

60. Jfr *Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*, red. Bo Petersson & Eric Clark, Lund 2003. Här förs flera intressanta diskussioner om föreställningar om »de andra» i skilda kontexter.

61. Se även Tove Dannestams artikel i denna bok för diskussion om inomregionala spänningar, samt kap. 4–5 i Hall, Sjövik & Stubbergaard.

nen mellan Danmark och Sverige skulle tillväxten i Malmö kunna öka, menar flera ledamöter.⁶² Under åren 1999–2003 drivs frågan om en förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör, som man tänker ska forma »O-ringen« eller Sundsringen men också underlätta för nordvästra Skåne att integreras bättre i regionen.⁶³ En skånsk kristdemokrat motionerar om behov av åtgärder för att stärka den norra delen av västra Skåne, och spänningarna mellan Malmö och Helsingborg är tydliga:

Utvecklingsprognoserna för sysselsättningen och näringslivet i Skåne är generellt sett mycket ljusa och överstiger rikssnittet. Men det står dock lika klart att det finns tydliga skillnader inom de olika områdena i Skåne. Det är inte förvånande att Malmö antas ligga i topp och åtnjuta den största delen av utvecklingen på den svenska sidan av Öresund [...] gäller att hela Öresundsregionen får förutsättningar att ta del i tillväxten.⁶⁴

För nordöstra Skånes del försöker man kompensera en mindre delaktighet i Öresundsregionen med att stärka samarbete med kommuner utanför Köpenhamnsområdet vilka också är perifera i jämförelse med Sundskommunerna Malmö, Lund, Landskrona, Helsingborg, Köpenhamn och Helsingör. I Kristianstad har man utvecklat ett allt större utbyte med sin danska vänort. Flera intervjuade politiker när förhoppningar om att bli inkluderade i Öresundsregionen och kunna dra fördel av den genom stärkandet av Region Skåne. Kommunerna i nordöstra och södra Skåne har inga egna representanter i Öresundskomiteen utan representeras via Region Skåne och Kommunförbundet. Ett tidigare upplevt utanförskap beskrivs, och i synnerhet Malmö-Köpenhamn anges som de dominerande kommunerna, men det finns en förväntan om förbättringar vid tidpunkten för intervjuerna (2001–2002). Att den östra delen av Skåne inte är helt inkluderad i gränsregionaliseringen betonar ett par regionråd,⁶⁵ och en av dem ser detta som en rest av den tidigare indelningen mellan Kristianstad län och Malmöhus län.⁶⁶ Kommunalrådet i Östra Göinge drar skillnaderna inom Skåne längre; han menar att det inte enbart hand-

62. Motion 1999/2000:N381.

63. Motion 1999/2000:T18, 1999/2000:T518, 1999/2000:T809.

64. Motion 2001/02:N229, Kenneth Lantz (kd).

65. Christine Axelsson (s), regionråd, ledamot i Öresundskomiteen, intervju 2001.

66. Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg, intervju 2002.

lade om den tidigare administrativa gränsen utan att »det var en verklig gräns mellan åsarna« som innebar en annan syn på tillvaron i södra och västra Skåne, och att detta präglar samarbetet inom Öresundsregionen:

Hur väl man än pratar om att ta ett samlat grepp över Skåne och försöka se det här ordentligt, vilken uppgift ska Kristianstad ha, vilken uppgift ska Helsingborg ha, vilken uppgift har Malmö, Lund osv. så springer man fortfarande åt lite olika håll. Kristianstad slåss då kanske för Skåne nordost och är en motkraft för att inte allt ska hamna därnere, Helsingborg känner ett litet lillebrorskomplex mot Malmö, dom fick bron [...] och Malmö är så vana vid att inrikta s.a.s. all sin kraft mot Köpenhamn [...].⁶⁷

Konkurrens mellan delar av Skåne splittrar bilden av en öresundsregional gemenskap.

Region typer

Vad är det för typ av gränsregion som beslutsfattare ser framför sig? Vari består den tänkta gemenskapen? Kan vi sätta ett bestämt prefix framför just Öresundsregionen? Det skulle i så fall vara benämningen *funktionell region*. Det har också varit den gemensamt uttryckta visionen på såväl EU-nivå som nationell, gränsregional och bilateral (Malmö-Köpenhamn) nivå. Här använder jag ett antal kategorier för att synliggöra några aspekter som kopplas samman med visioner om gränsregioner.⁶⁸

---

67. Tommy Johansson (s), kommunalråd Östra Göinge, intervju 2002.

68. Hall, Sjövik & Stubbergaard, s. 79.

Region typer

Typ av gräns-region	Funktionell	Administrativ	Kulturell	Politisk/demokratisk
<i>Vision</i>	Ökad ekonomisk tillväxt	Minimera hinder för samarbete	Gemenskap, upplevelse av tillhörighet i gränsregionen	Viss politisk autonomi med beslutsmakt
<i>Organisering</i>	Nätverk, partnerskap, reglering som befrämjar kontakter och samarbete.	Delegerat genomförande. Territoriellt avgränsat.	Avgränsat socialt och temporalt rum. Skilt från »de andra«.	Formella politiska institutioner. Vertikal maktfördelning.
<i>Medborgarroll</i>	Socio-ekonomiskt agerande. Konsument och utnyttjar den fria rörligheten.	Mottagare av beslut och information.	Socialt och kulturellt inkluderad. Upplevd samhörighet.	Politiskt medborgarskap. Rättigheter och skyldigheter.

Med visionen om en *funktionell region* avses att regionaliseringen i första hand syftar till att skapa ekonomisk tillväxt. De ekonomiska struktur-fondsmedlen för gränsregioner i EU:s Interreg-program har en uttalad ambition att stärka tillväxt inom dessa regioner.

Sociologen Liam O'Dowd ser i ett historiskt perspektiv två sätt att förändra gränsdragningar mellan nationer. Det första är genom krig och tvång som under statsformationen i Europa, medan det andra är ekonomiskt och funktionellt: »it involves creating and building interdependencies. Most obviously but not exclusively, associated with the globalization of trade and production [...]«.⁶⁹

Med ökad interaktion mellan näringsliv och lokala beslutsfattare i Öresundsregionen är tanken att starka regioner skapar goda arbetsmarknader och expansiva konsumtionsmarknader. Det är de starka regionerna som har en chans att konkurrera på den internationella arenan. Informella och formella nätverk är organiseringsprinciperna: nätverk som inkluderar såväl näringslivet som offentliga aktörer på skilda administrativa nivåer, från lokal till överstatlig nivå. För att den funktionella regionen ska bli verklighet krävs att invånarna rör sig över gränsen, genom

69. O'Dowd, s. 112.

arbetspendling, konsumtion, turism, forskning, utbildning och liknande. De flesta motioner under 1999–2003 handlade om att regeringarna måste ta bort hinder för utveckling mot en funktionell gränsregion. Den rapport som den danska och svenska regeringen tog fram 1999 handlar också huvudsakligen om identifiering av sådana hinder. Flera rapporter från organisationer som följer upp utvecklingen⁷⁰ av öresundsregionaliseringen återger siffror över hur många som pendlar, hur stort antal bilar och tågresenärer som använder bron. Projekt avrapporteras genom att visa på antal möten och hur många personer som har deltagit från vardera sidan gränsen. Den funktionella regionen är på flera sätt mätbar och kan därför konkret visa framgång eller tillbakagång.

Inte förvånande dominerar med andra ord den funktionella regionen i förslag till åtgärder för att påskynda och förbättra integrationen i Öresund. Stora förhoppningar knyts till en ökad integration. De flesta motioner som berör öresundsregionala funktionella frågor behandlas i näringsutskottet, skatteutskottet, trafikutskottet och socialförsäkringsutskottet. De förväntningar som dominerar i motionerna är att barriärer för ökad gränsregional integration ska minskas genom ny- eller avreglering, förbättrad infrastruktur och kommunikationer. Det är allt från lägre broavgifter, citytunnel och förbättring av E22 till direktförbindelser mellan Sturup och Kastrup, etc. Skattefrågorna berör huvudsakligen den tidigare nämnda beskattningen i arbetslandet istället för i bostadslandet och de näringspolitiska frågorna tar upp hinder som utgörs och skapas av de skilda regelsystemen och byråkratin. Skilda socialförsäkringssystem drabbar många arbetspendlare eller gränsgångare. Ett tydligt exempel som lyfts fram av många motionärer är att eftersom föräldraledigheten är mycket kortare i Danmark än i Sverige, får de som är bosatta i Sverige problem med barnomsorg som inte erbjuds förrän barnet är ett år, i enlighet med den svenska föräldraledighetens längd.

I många intervjuer och motioner är det emellertid uppenbart att man vill något mer än den funktionella regionen. En del ledamöter i riksdagen motionerar om andra inriktningar för Öresundsregionen: kulturell, administrativ och i enstaka fall en utveckling med inslag av politisk-

---

70. Öresundsbarometern, www.oresundsbarometern.scb.se. Se även www.oresundskomiteen.dk – »Regionen i siffror och tal«.

demokratisk region. Även i intervjusvar har visioner som går mot den kulturella regionen presenterats.

Många menar också att en *kulturell gränsregion* är en självklar följd av en lyckad funktionell regionalisering. Tanken är att efterhand som människor möts och får relationer till varandra utvecklas gemenskap och därmed i förlängningen en kulturell region. I dagsläget är den kulturella regionaliseringen i Öresundsområdet dessutom en medveten politisk strävan. Främst är detta resultatet av en insikt om att den funktionella regionen har svårt att nå en spridning så länge människor i vardagssituationer – undantaget det ökande antalet arbetspendlare – inte märker av regionen och inte upplever något behov av den.

I regeringarnas rapport *Öresund – en region blir till* understryks just denna dubbelhet i konstruerandet av en kulturell region:

Kulturell integration är på samma gång en förutsättning för integration på andra områden och ett resultat av en lyckosam sammansmältningsprocess [...]. [En] bro skapar inte ensam tillväxt, varaktiga jobb och regional sammansmältning. Det är först när människor på båda sidor av Sundet ser sig om efter vilka möjligheter som erbjuds och tar vara på dem som dynamiken uppstår [...] ju mer konkret aktivitet från gräsrotsnivå, desto starkare blir integrationen.⁷¹

Projekt och verksamheter inom det öresundsregionala arbetet har främst varit en angelägenhet för eliten inom näringslivet och politiken, inte för civilsamhälle och vardagshandlingar. Medvetenhet om det smala engagemanget har lett till aktiva åtgärder för att få människor att känna gemenskap och vilja att agera och tänka gränslöst inom Öresundsregionen genom olika kulturella arrangemang. Flera projekt har också under senare år fått ekonomiskt stöd via Interreg för att förankra regionen bredare. Det finns även ett mindre ekonomiskt stöd att söka genom Öresundskomiteen som benämns just »förankringsbidrag«. Denna tendens att satsa på att förankra och konstruera någon form av gemenskap bland människor över nationsgränserna är slående i pågående strävanden även generellt inom EU.⁷² Öresundsregionen satsar mer på kulturella projekt idag än

---

71. *Öresund – en region blir till*, s. 22, 4, 15.

72. Hellström.

vad som gjordes direkt efter broinvigningen.⁷³ Det är svårt att se denna satsning som annat än en förlängning av den funktionella regionen.

Ett par motioner kan utan tvekan också placeras inom kategorin *kulturell region* med visioner om gemenskap. Motionerna som föreslog undervisning i Skånes och Danmarks gemensamma historia och gemensamma idrottsarrangemang hör hemma inom denna kategori. I några fall motiverades åtgärder för att minska hinder för integrationen med att Öresundsregionen bör ses som naturlig och historisk.

Den *administrativa regionkategorin* syftar till att samla och identifiera förslag och visioner om vem som ska ansvara för genomförandet av politiska beslut. I akademiska men också politiska diskussioner om decentralisering är tre typer av argument vanligt förekommande. Generellt gäller att förändringar av administrativa enheter ofta kopplas samman med idéer om ökad effektivitet. Vid decentralisering och minskade administrativa områden anses effektivisering uppnås genom närhet till dem som berörs och lokalkännedom hos verkställarna. Med vidgade administrativa områden anses effektiviteten däremot öka genom stordriftsfördelar och möjligheter till samordning och specialisering. I de fall där demokratiargument används handlar det i regel om decentralisering även av beslutsfattande.

För Öresundsregionens del kan Öresundskomiteen och den regionala beslutsgruppen ses som administratörer av Interreg-medel och som förmedlare av information om integrationen. Eftersom Öresundskomiteen inte har myndighetsstatus är denna jämförelse inte helt riktig, men en del uppgifter har delegerats till dessa organisationer av regeringarna.

O'Dowd beskriver denna typ av gränsregionala organisationer på följande sätt:

Cross-border secretariats consisting of administrative and technical personnel may be set up to propose or implement particular projects [...] their existence is dependent on program funding and accordingly they are unable to provide continuity. Their importance [...] illustrates the bias towards bureaucracy and technocracy in transfrontier regions. Electoral constituencies do not span borders and this limits democratic involvement of elected representatives in cross-border networks. Instead cross-

---

73. Se Fredrik Perssons artikel i denna bok.

border regions involve a series of flexible strategic alliances between local political administrative and business elites. To this extent they are forums for limited forms of participatory democracy.⁷⁴

Citatet beskriver väl de organisatoriska förhållandena även i Öresundsregionen; det är frapperande hur stor del av de skapade nätverken som utgörs av offentliga aktörer med aktiva tjänstemän.

Motioner som yrkar på en särställning för Skåne-regionen med mer självbestämmanderätt, bl.a. med hänvisningar till öresundsregionaliseringen, gränsar till kategorin politiska/demokratiska regioner som beskrivs utförligare nedan.

Kenneth Lantz (kd) är en av de flitigaste motionärerna i öresundsregionala frågor. Han motiverar särskilda åtgärder för Öresundsregionen med att det är en »naturlig« region med »naturlig« gemenskap. Med motionen om beskattningsrätt i Öresundsregionen⁷⁵ är han nog den motionär som driver tanken om Öresundsregionens särställning längst.

En tydlig *politisk/demokratisk region* diskuteras sällan i Öresundssammanhang. Demokratiaspekterna betraktas allmänt som ganska oproblematiska. Öresundskomiteen, intresseföreningen med representanter från kommuner och regioner i Öresundsregionen, tänks fungera demokratiskt legitimerande för det gränsregionala arbetet. Det är dock ett demokratiskt problem att representanterna inte har mandat från sina väljare att driva gränsregionala frågor och att det inte heller finns något bredare forum där gränsregionala frågor diskuteras.

Mycket kritik har också riktats mot regionaliseringsprocessen för att den är ett ovanifrån styrt offentligt elitprojekt med liten förankring och legitimitet hos invånarna. Att i efterhand politiskt söka konstruera en kulturell region och påskynda förankringen av den är ingen lätt uppgift. Ett sätt kan vara att låta invånarna ta del av processen och skapa möjligheter att utöva inflytande över integrationen.

I två likalydande motioner väcker Kent Härstedt (s) förslag som kan placeras inom den politisk/demokratiska regionkategorin, där han argumenterar för behovet av ett öresundsregionalt politiskt forum:

---

74. O'Dowd, s. 124.

75. Motion 2002/03:Sk241, Kenneth Lantz (kd).

Motionen vill göra riksdagen uppmärksam på och skapa möjligheter för att etablera ett Öresundsparlament, eller forum där riksdagsledamöter, folketingsledamöter, regionala och kommunala företrädare i såväl Skåne som Själland får tillfälle att mötas över gränserna och diskutera viktiga frågor. På detta sätt skulle ömsesidig förståelse gynnas och många problem skulle kunna föregripas och undvikas.⁷⁶

Härstedt får stöd av Rolf Tufvesson som även han föreslår ett Öresundsparlament. Tufvessons förslag innebär dock ett direktvalt parlament och skulle då innebära ytterligare en politisk nivå. Det handlar inte om ett forum för dialog utan en ny beslutsinstans.⁷⁷

Konstitutionsutskottet menar att det pågår flera diskussioner om hur gränsöverskridande samarbete ska utvecklas. Dessa förs dels inom Nordiska rådet, dels i form av nationella utredningar av gränskommunala samarbetsorgan.⁷⁸ Man menar även att Öresundskomiteen fyller behovet av ett forum för lokala politikernas diskussioner inom Öresundsregionen. Förslaget om en ny direktvald nivå, den gränsregionala, välkomnas inte heller av andra regionala och lokala politiker.

Aktiva inom Öresundsregionen har i intervjuer understrukit att de inte är oense om gränsregionala frågor. Därför, menar man, blir det inte några konflikter och då finns inte heller någon anledning att politiskt positionera sig och offentligt driva en fråga för att söka stöd.

Det finns flera tänkbara sätt att skapa en mer demokratisk process för gränsregionala samarbeten utan att behöva införa nya direktvalda nivåer.⁷⁹ Den kanal invånarna för närvarande kan använda för att åstadkomma förändringar i gränsregionala sammanhang är i princip genom sina riksdagsrepresentanter. Politiska representanter på lokal och regional nivå finns förvisso i Öresundskomiteen men som nämnts ovan saknar dessa väljarlegitimitet för att driva de gränsregionala frågorna och riskerar att fastna i snäva hemmaperspektiv. Öresundskomiteens möten har heller inte den öppenhet och får inte den uppmärksamhet som krävs

76. Motion 2001/02:K419 och motion 2002/03: K402, Kent Härstedt (s).

77. Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg, intervju 2002.

78. Ett internationellt kommunalförbund (SOU 2002:84) med bilagedel (SOU 2002:85); jfr kap. 8 i Hall, Sjövik & Stubbergaard där vi diskuterar Öresundsregionen som ett möjligt gränskommunalt förbund ur ett demokratiperspektiv.

79. Se Hall, Sjövik & Stubbergaard, kap. 8.

för att kunna fungera som kontaktbas och informationskanal för invånarna. För att ta del av informationen om Öresundskomiteen och dess verksamheter måste invånarna redan ha kunskap om denna. Dessutom är diskussioner i de lokala fullmäktigeförsamlingarna om Öresundsfrågor i princip obefintliga –delvis beroende på att det är en liten grupp politiker och tjänstemän i varje kommun som ansvarar för och har intresse av dessa frågor.

Efter genomgången av motioner och synpunkter framkomna i intervjuer framträder snarare en norm om konsensus i gränsregional utveckling än en faktisk konsensus i föreställningar och åsikter. Normen kan delvis härledas till EU:s politiska beslutsprocesser⁸⁰ och allmänt till beslutsfattande i utrikespolitiska frågor. I Öresundskomiteen har t.ex. inga omröstningar ägt rum. Detta är inte en formell regel i kommitténs stadgar; tvärtom har man där angett att beslut tas med majoritet. Men de facto försöker man nå konsensus hellre än att riskera oenighet och splittning. På den svenska sidan, säger ett socialdemokratiskt regionråd i en intervju, när man detta genom att ha förmöten eller genom att försöka få ett ärende utlyft från dagordningen.⁸¹ Liknande beskrivningar ger flera politiker i Öresundskomiteen.

Avslutande kommentarer

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att EU-kommissionen, regeringarna och de regionala politikerna har gemensamma övergripande visioner om en öresundsregionalisering. När visionerna konkretiseras och kräver specifika åtgärder som måste bekostas och förhandlas fram blir svårigheterna betydligt större. I de mer konkreta förslagen finns många politiska konfliktlinjer. Flera av dessa oenigheter synliggör spänningsförhållanden mellan nordöstra Skåne, Malmö och sydvästra Skåne, men också mellan Skåne i Öresundsregionen respektive rikspolitiken. Vi kan därför inte påstå att det råder en gemensam idé om hur Öresundsregionen ska materialiseras. Tvärtom är konkreta föreställningar om gränsområdet beroende av närheten till statsgränsen. Vi ser även en skillnad utifrån vad det är

---

80. O'Dowd.

81. Christine Axelsson (s), regionråd, ledamot i ÖK, intervju 2001.

för typ av region som förespråkas. Så länge de politiska förslagen stannar inom en allmänt hållen tillväxtskapande diskurs råder stor enighet. Däremot tilltar meningsskiljaktigheterna när regionaliseringen sker på andras bekostnad, såsom vid behov av offentliga resurser till bron eller ökade utjämningskostnader för kommuner som drabbas av grängångaravtalet. De förslag som berör administrativ eller politisk särställning för Öresundsregionen får ingen bredare uppbackning.

Utifrån riksdagsledamöternas motioner under åren 1999–2004 kan knappast frågan om Öresundsregionen betraktas som en gemensam angelägenhet; mycket få icke-skånska ledamöter yrkar på åtgärder för att driva integrationen framåt. De få ledamöter som inte kommer från Skåne men som har krav på åtgärder om Öresundregionen föreslår, med ett par undantag, istället minskade resurser till integrationen.

Intressant är att i samtliga motioner och utskottsbetänkanden så är det den svenska nationella diskursen som ledamöterna förhåller sig till. Det finns till exempel ingen skånsk ledamot som refererar till den danska debatten eller kritiserar grängångaravtalet utifrån ett danskt förhållningssätt. En jämförande analys av den danska folketingsdebatten för att se hur ledamöterna förhåller sig till Skåne vore värdefull.

Ett tiotal ledamöter återkommer varje år med flera motioner, huvudsakligen med förslag på hur hinder mot integrationen skall undanröjas. I flera av motionerna finns också en tydlig Malmö- eller Helsingborgsdimension, vilka framför allt förs fram av ledamöter med sina väljarunderlag från dessa områden. I ett par intervjuer har denna bild förstärkts; en del politiker menar att det fortfarande är »byapolitik« som råder i samarbetet.⁸² Politikernas relation till gränsen kan övergripande beskrivas som att den domineras av vilken nytta de anser att den egna kommunen kan ha av Öresundsregionen.

Vad kan vi då dra för slutsatser om konstruktionen av grängsregionala identifikationer? De tydligaste ambitionerna handlar om att främja identifikationer med ett ekonomiskt framgångsrikt grängsområde. I strävan efter ett ökat ekonomiskt vardagsutbyte understöds sociala/kulturella identifikationer. Regionala och lokala politiker stödjer t.ex. grängsregionala

82. T.ex. Vilmar Andersen (v), ledamot i ÖK och i regionfullmäktige; Tommy Johansson (s), kommunalråd Östra Göinge; Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg.

projekt som kan formulera gemensamma upplevelser ur det förflutna, vilka förväntas underlätta kollektiva identifikationer över statsgränsen.

I riksdagsledamöternas motiveringar förekommer sällan beskrivningar av boende i Danmark med innebörden »de andra«, vare sig med positiva eller negativa förtecken. När egna tillhörigheter uttrycks mer explicit är det framför allt som skånsk eller öresundsregional, i några fall europeisk, medan »de andra« utgörs av övriga Sverige, främst Stockholm. Vid några enstaka tillfällen hänvisar skånska ledamöter till etnicitet, med skildringar av kulturella särdrag för skånska invånare, åtföljda av krav på särskilda åtgärder ur ett rättviseperspektiv. Samtidigt har vi noterat en tydlig revirbevakning inom den skånska delen av Öresundsregionen: lokala lojaliteter med hävdande av rätten att inkluderas i gränsområdet, men då främst som del av den ekonomiska delen av integrationsprojektet.

Den dominerande beskrivningen av den pågående regionaliseringen av Öresundsområdet, som ett gränsregionalt funktionellt projekt påskyndat av EU:s ambitioner om ett gränslöst Europa med hjälp av strukturfonder stödda av regeringarna, får ytterligare stöd av denna studie. Mycket få politiker driver en kulturell eller politisk/demokratisk vision om regionen. Däremot finns det generellt en politisk oro för bristen på kulturellt och medborgerligt förankrad regiongemenskap. Kulturella projekt som föreslås motiveras med att invånarna härigenom kan fås att bidra till utvecklingen av den funktionella regionen.

Summary

Notions of a Border Free Öresund Region

In this chapter, I study how the Öresund region is shaped by the relation between national and regional politics. I focus on different notions of a border region, with a special interest in breaches between national and regional politics. The Swedish and Danish governments' jointly articulated prospects of a "merging of parts of nation states into a cross-border region" has proved to have weak support among members of the Swedish Riksdag. Regional as well as municipal borders are preserved when visions are to be realised as concrete measures. In my analysis of bills introduced to

the Riksdag and in the interviews of regional decision makers, it is made clear that it is in connection with costs for border regional projects that disagreement arises. Facing the risk of belonging to the losers in a border regionalisation, members of the Riksdag emphasise subnational borders and collective belongings. Scanian (skånska) members of the Riksdag stress the closeness to the rest of Europe, the fellow feeling with Denmark, and also often a distance to the rest of Sweden, Stockholm in particular. Representatives from other parts of Sweden worry about costs they deem to be of no value to their own region or to the country as a whole.

The dominating political vision deals with the making of a region of economic growth in which the construction of a cultural fellowship is seen as a means of reaching that goal. A few members of the Riksdag, however, refer to ethnical characteristics among Scanian residents. These remarks are followed by demands for special measures with respect to matters of equity.

The idea of a cross-border region that was articulated by the governments on both sides of the sound encounters resistance among decision makers in practice. With Anssi Paasi's hypothesis – that state politics and concomitant public narratives about borders have significance for experienced collective identities – we may conclude that on a generalised rhetorical or visionary level, there exists a common notion. But in practical politics, this vision comes to be fragmented and it falls into multiple notions and various calls for diverse identifications among the members of the Swedish Riksdag, who are elected to form the state politics together with the government (and the EU).

Referenser

Litteratur

- Ek, Richard, *Öresundsregion – bli till! De geografiska visionernas diskursiva rytm*,
 Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lunds universitet,
 Lund 2003
- Eriksen, Thomas Hylland, *Rötter och fötter. Identitet i en föränderlig tid*, Nya Doxa,
 Nora 2004

- Gingrich, Andre, »Neo-nationalism and the reconfiguration of Europe«, *Social Anthropology*, 2006:14, s. 195–217
- Globalization, Regionalization and Cross-border Regions*, red. Markus Perkmann & Ngai-Ling Sum, Palgrave Macmillan, Basingstoke 2002
- Hall, Patrik, Sjøvik, Kristian och Stubbergaard, Ylva, *Nätverk söker förankring. Öresundsregionen i ett demokratiperspektiv*, Studentlitteratur, Lund 2005
- Hellström, Anders, *Bringing Europe down to Earth*, Lund Political Studies 144, Department of Political Science, Lunds universitet, Lund 2006
- Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*, red. Bo Petersson & Eric Clark, Nordic Academic Press, Lund 2003
- Jerneck, Magnus & Gidlund, Janerik, *Komplex flernivådemokrati: regional lobbying i Bryssel*, Liber, Malmö 2001
- Jørgensen, Birthe Holst, *Building European Cross-border Co-operation Structures*, Institute of Political Science, University of Copenhagen, København 1998
- Kinnvall, Catarina, »Identitetsstudier – en översikt«, *Identitetsstudier i praktiken*, red. Bo Petersson & Alexa Robertson, Liber, Malmö 2003
- Mötesplats Öresund. Regional identitet i Öresundsregionen – förutsättningar och erfarenheter*, Öresundskomiteen, København 2001
- O'Dowd, Liam, »Transnational integration and cross-border regions in the European Union«, *Transnational Democracy. Political Spaces and Border-Crossing*, red. James Anderson, Routledge, London & New York 2002
- Paasi, Anssi, »Boundaries as Social Processes: Territoriality in the World of Flows«, *Boundaries, Territory and Postmodernity*, red. David Newman, Frank Cass, London & Portland, OR 2002, s. 69–88
- SOU 2002:84, *Ett internationellt kommunalförbund*, med bilagedel
- Tilly, Charles, *Stories, Identities and Political Change*, Rowman & Littlefield Publishers, Oxford 2002
- Veggeland, Noralv, *Den nye regionalisme: europeisk integrasjon og flernivåstyring*, Fagbokforlaget, Bergen 2000
- Yuval-Davis, Nira, *Gender and Nation*, Sage, London 1997
- Öresund – en region blir till. Regeringssamarbete för ökad integration*, Rapport utarbetad av den danska och svenska regeringen, København & Stockholm 1999
- Östhol, Anders, *Politisk integration och gränsöverskridande regionbildning*, Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet, Umeå 1996

Motioner och betänkanden

Motioner 1999/2000:

T20, T18, T518, T809, N38, N381, Sk641, Sk752, Sk642, Ub273, Ub240, Kr511

Utskottsbetänkanden 1999/2000:

UbU15, NU14, SkU9, KrU4, TU 10

Motioner 2000/01:

T802, Sk796, Sk638

Utskottsbetänkanden 2000/01:

NU2

Motioner 2001/02:

Sk327, Sk367, K419, A390, N229

Utskottsbetänkanden 2001/02:

SfU08

Motioner 2002/03:

Sk241, K253, K402, T273, N236

Internetkällor

Ledamöter och partier, www.riksdagen.se

Regionen i siffror och tal, www.oresundskomiteen.dk

Öresundsbarometern, www.oresundsbarometern.scb.se

Öresundskomiteen, stadgar, www.oresundskomiteen.dk

Intervjuer

Vilmar Andersen (v), ledamot i ÖK och i regionfullmäktige Region Skåne

Christine Axelsson (s), regionråd, ledamot i Öresundskomiteen, intervju 2001

Henrik Hammar (m), regionråd och ledamot i Öresundskomiteen, intervju 2002

Tommy Johansson (s), kommunalråd Östra Göinge, intervju 2002

Bo Kristiansson (s), kommunstyrelsens ordförande Kristianstad, intervju 2002

Ilmar Reepalu (s), kommunstyrelsens ordförande Malmö, intervju 2002

Rolf Tufvesson (kd), regionråd och ordförande i regionala beslutsgruppen för Interreg, intervju 2002

BILAGA 1

Ledamöter, parti, valkrets, mandatperiod, antal undertecknade motioner
Öresundsregion, 1999–2004.

Valkretsarna i Skåne: Skåne S (södra); Skåne V (västra), Skåne N Ö (Norra och Östra).

Ledamot	Parti	Valkrets	Mandatperiod	Antal motioner
Tina Acketoft	fp	Skåne V	2002–	4
Gunnar Andréén	fp	Sthlm	2002–	1
Heli Berg	fp	Blekinge	2002–	1
Anne-Marie Ekström	fp	V Götal	2002–	1
Anna Grönlund Krantz	fp	Norrbottn	2002–	1
Ulf Nilsson	fp	Skåne S	1998–	8
Christer Nylander	fp	Skåne N Ö	2002–	5
Siw Persson	fp	Skåne N Ö	1985–2002	
Torkild Strandberg	fp	Skåne V	2002–	5
Marie Wahlgren	fp	Skåne S	2002–	4
Allan Widman	fp	Malmö	2002–	5

Sten Andersson	m-	Malmö	1983–2002	4
Beatrice Ask	m	Sthlm	1988, 1994–1998	1
Gunnar Axén	m	Österg	1998 –	1
Nils Fredrik Aurelius	m	Kalmar	1991, 1994 –	1
Jan Backman	m	Skåne V	1991–2002	5
Inga Berggren	m	Skåne S	1991–2002	4
Tobias Billström	m	Malmö	2002–	3
Anders Björck	m	Jönköping	1969–2002	2
Peter Danielsson	m	Skåne V	2002–	1
Maud Ekendahl	m	Skåne N Ö	1991–2002, 2004–	4
Ingvar Eriksson	m	Skåne N Ö	1979–2002	4
Margit Gennser	m	Malmö	1982–2002	4
Carl Fredrik Graf	m	Halland	1991–2002	1
Stefan Hagfeldt	m	Östergöt		2
Chris Heister	m	Sthlm	1991–2002	1
Gun Hellsvik	m	Skåne S	1994–2001	1
Cristina Husmark Pehrsson	m	Skåne V	1998–	6
Anders G. Högmark	m	Kronob	1979–	1
Carl Axel Johansson	m			4
Henrik Landerholm	m	Södermanl		1
Göran Lennmarker	m	Sthlm	1991–	1
Anna Lilliehöök	m	Sthlm	1998–	1
Lars Lindblad	m	Skåne S	1998–	5
Bo Lundgren	m	Skåne N Ö	1976–2004	2
Bertil Persson	m	Malmö	1988–2002	8
Anne-Marie Pålsson	m	Skåne S	2002–	1
Margareta Pålsson	m	Skåne N Ö	2002–	2
Fredrik Reinfeldt	m	Sthlm	1991–	1
Inger René	m	V Götal	1991–	1
Carl-Axel Roslund	m	Malmö	2002	3
Ewa Thalén Finné	m	Skåne S	1998–2002, 2004–	4
Per Unckel	m	Östergöt	1976–1986, 1994–2002	1
Per Westerberg	m	Södermanl	1979–	1
Anna Akerhielm	m	Skåne V	1994–02	7

YLVA STUBBERGAARD

Lars-Ivar Ericson	c	Skåne N Ö	2002–	3
Sofia Larsen	c	Örebro	1998–	1
Johan Linander	c	Skåne S	2002–	5
Gunnel Wallin	c	Skåne N Ö	1998–2002	1
Kenneth Lantz	kd	Skåne V	1991–1994, 1998–	7
Chatrine Pålsson	kd	Kalmar	1991–	1
Tuve Skånberg	kd	Skåne N Ö	1991–	1
Inger Strömbom	kd	Sthlm	1998–2002	1
Luciano Astudillo	s	Malmö	2004–	2
Johan Andersson	s	Skåne V	2003, 2005–	2
Eva Arvidsson	s	Sthlm	1996–	1
Christer Adelsbo	s	Skåne N Ö	2002–	3
Christina Axelsson	s	Sthlm	1995–	1
Inger Jarl Beck	s	Skåne S	2002–	2
Anders Bengtsson	s	Skåne N Ö	2002–	3
Bo Bernhardsson	s	Skåne S	1991–1995, 2002–	2
Kerstin Engle	s	Skåne N Ö	2002–	2
Marie Granlund	s	Malmö	1994–	4
Kent Härstedt	s	Skåne V	1998–	7
Leif Jakobsson	s	Malmö	1998–	9
Anita Jönsson	s	Skåne S	1988–	2
Anders Karlsson	s	Skåne V	1998–	4
Hillevi Larsson	s	Malmö	1998–	4
Britt-Marie Lindkvist	s	Malmö	1998–	4
Annika Nilsson	s	Skåne V	1994–	1
Ronny Olander	s	Skåne S	1994–	2
Catherine Persson	s	Skåne S	1996–	2
Göran Persson i Simrishamn	s	Skåne N Ö	2002–	3
Bengt Sjöfverstrand	s	Skåne V	1976–2002	2
Ulla Wester	s	Skåne N Ö	1994–	3
Sture Arnesson	v	Värmland	1998–2002	1
Charlotta L. Bjälkebring	v	Södermanl	1994–2002	1
Stig Eriksson	v	Norrbottn	1998–2002	1
Sten Lundström	v	Malmö	1998–	1
Sven-Erik Sjöstrand	v	Skåne N Ö	1998–	1
Tasso Stafilidis	v	Skåne V	1998–	1
Karin S. Smith	v/-	Skåne S	1998–	1
Alice Åström	v	Jönköp	1994–	1

I denna förteckning har ledamöter som motionerat i öresundsregionala frågor skrivits in efter partitillhörighet, valkrets (jag har slagit samman valkretsar i län förutom för Skåne), vilken period de suttit i riksdagen och slutligen hur många motioner de undertecknat mellan 1999 och 2003. Vi kan då se att de flesta motioner som behandlar öresundsregionala frågor är framlagda av politiker hemmahörande i Skåne. Vi kan också utläsa att några få ledamöter inom varje parti är mycket aktiva i dessa frågor.⁸³ Antalet ledamöter som ställt sig bakom yrkandena i motionerna varierar kraftigt, från en ledamot till 12 stycken – i några fall som partimotioner, i andra som gemensam motion från ledamöter med olika partitillhörighet. Antalet motioner som lagts fram är därför betydligt färre än antalet medverkande ledamöter.

83. Uppgifterna är hämtade från motionerna samt en förteckning över ledamöter på riksdagens hemsida: www.riksdagen.se, »Ledamöter och partier«, april 2006.